

Ohje

Dnro	VNK/813/05/2016
Antopäivä	10.4.2017
Voimassaoloaika	1.5.2017 alkaen toistaiseksi
Valtuutussäännös	VNOS 12 §
Muuttaa/kumoaa	
Kohderyhmät	Ministeriöt

Valtioneuvostossa noudatettavat kielelliset periaatteet ja linjaukset

1 Johdanto

Valtioneuvostossa noudatettavia kielellisiä periaatteita ja linjauksia koskevan ohjeen tavoitteena on tukea ministeriöitä kielellisten oikeuksien toteuttamisessa, käännettäneiden tunnistamisessa ja ennakoinnissa sekä hyvän virkakielen edistämässä. Lisäksi linjausten tavoitteena on tukea ministeriöiden kansainvälisten tehtävien hoitamista, mukaan lukien pohjoismainen yhteistyö, sekä valtioneuvoston kanslian valtioneuvoston hallintoyksikön (VNHY) käännettäneiden- ja kielitoimialaa oman toimintansa johtamisessa ja kehittämisessä.

Ohjeessa todetut kielelliset periaatteet ja linjaukset perustuvat lainsäädäntöön, kieli- ja käännettäensioita koskeviin strategioihin, toimintalinjauksiin ja suosituksiin. Valtioneuvostossa noudatettavia kielellisiä periaatteita ja linjauksia ohjaavat erityisesti: perustuslaki (731/1999), kielilaki (423/2003), viittomakielilaki (359/2015), saamen kielilaki (1086/2003), hallintolaki (434/2003) ja laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta (424/2003).

Valtioneuvoston ensimmäinen kielistrategia, Kansalliskielistrategia, hyväksyttiin joulukuussa 2012. Se koskee kansalliskieliä, suomea ja ruotsia, ja sillä pyritään turvaamaan kansalliskielten elinvoimaisuus. Kansalliskielistrategian voimassaoloa jatkettiin hallituskaudella 2015–2019. Maaliskuussa 2017 julkaistiin kansalliskielistrategian toimintasuunnitelma (OM selvityksiä ja ohjeita 13/2017), jossa konkretisoidaan kansalliskielistrategian pitkän aikavälin toimenpiteet.

2 Toimintaympäristö

Valtioneuvoston käännöspalveluiden kysyntä on kasvanut viimeisen 15 vuoden aikana tasaisesti. Kysynnän kasvuun ovat vaikuttaneet mm. käännettävien säädösten ja viestintän tekstien tuntuva lisääntyminen. Maaliskuussa 2015 valtioneuvoston käännös- ja kielipalvelut koottiin valtioneuvoston kansliassa toimivaan valtioneuvoston hallintoyksikköön ja siellä käännös- ja kielitoimialalle.

Valtioneuvostossa tarvittavat käännökset ovat suurelta osin erityisen vaativia käännöksiä, kuten säädösvalmisteluun liittyviä tekstejä, eriasteisia säädöksiä, oikeudellisia tekstejä, keskeisiä poliittisen ohjauksen asiakirjoja, ministeriöiden ydintoimintaan liittyviä strategisesti tärkeitä tekstejä, kansainväliseen toimintaan ja vaikuttamiseen sekä Suomen julkisuuskuvaan liittyviä tekstejä.

Valtioneuvoston käännös- ja kielitoimialan kääntäjät kääntävät itse noin puolet kaikista käännettäväksi tulevista tekstisivuista. Loput käännökset hankitaan ostopalveluina. Ulkoisilta palveluntuottajilta tilattavien käännösten laadun parantaminen on yksi keskeisimpiä käännöspalveluiden kehittämisen painopistealueita lähivuosina. Laatu pyritään varmistamaan ottamalla käyttöön ulkoisten käännöspalvelujen laadunseurantamekanismi osana vuonna 2017 voimaan tulevia uusia valtioneuvoston käännöspalvelujen puitejärjestelyjä. Lisäksi ulkoisia palveluntuottajia tuetaan mm. kouluttamalla ja ohjeistamalla.

Ministeriöiden käännöspalveluiden tuottamiseen liittyvä toinen keskeinen haaste on palvelutarpeen ennakoinnin vaikeus. Se koskee erityisesti säädöskäännöksiä sekä valtioneuvoston viestintään ja erilaisiin tapaamisiin ja tilaisuuksiin liittyviä käännöstarpeita. Näihin ei toistaiseksi ole toimivaa käännöstarpeiden ennakointimallia. Kireistä aikatauluista johtuen samasta hallituksen esityksestä saatetaan toimittaa käännettäväksi useita versioita. Esitystekstien laatu ja pituus vaikuttavat siihen, miten nopeasti käännökset valmistuvat.

Ministeriöt ovat kaksikielisiä viranomaisia. Useissa tehtävissä edellytetään korkeakoulututkintoa, suomen, ruotsin ja usein myös englannin kielen taitoa. Tästä syystä tekstien suomentaminen englannista ja pohjoismaisista kielistä on harkinnanvaraista ja tapahtuu resurssien puitteissa tekstin käyttötarkoituksen huomioiden. Tämä rajaus ei koske valtiosopimuksia ja muita kansainvälisiin sopimusvelvoitteisiin liittyvää aineistoa. Pohjoismainen yhteistyö saattaa tiivistyessään entisestään korostaa virkamiesten ruotsin kielen taidon merkitystä ja muiden skandinaavisten kielten ymmärtämistä samalla kuin käännöstarpeet saattavat kasvaa.

Suomen seuraava EU-puheenjohtajuuskausi on vuoden 2019 loppupuoliskolla. Siihen varaudutaan osana käännös- ja kielitoimialan työtä mm. arvioimalla käännöstarpeita, tuottamalla puheenjohtajuuskaudella tarvittavaa termitietoa, fraseologiaa ja sanastoja (fi-sv-en-de-fr) virkamiesten ja kääntäjien käyttöön. Maahanmuuttotilanne voi jatkossa edellyttää varautumista myös harvinaisempien kielten käännöstarpeisiin.

Julkishallinnon palveluita digitalisoidaan entistä enemmän. Palveluissa käytettävien sähköisten tietojärjestelmien kielen tulee hallintolain mukaisesti olla asiallista, selkeää ja ymmärrettävää virkakieltä. Tietojärjestelmästä vastaava viranomainen vastaa järjestelmässä käytettävien ilmausten selkeydestä ja ymmärrettävyydestä. Pelkästään valtioneuvoston sisäisessä käytössä olevien tietojärjestelmien kieli on pääsääntöisesti

suomi. Ulkoisille asiakkaille ja hallinnonaloille tarkoitettujen tietojärjestelmien kielet ovat vähintään suomi ja ruotsi.

3 Kielelliset periaatteet

Hyvä virkakieli on hyvän hallinnon perusta. Se edistää demokratian toteutumista, helpottaa virkamiesten ja kansalaisten keskinäistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä:

- Valtioneuvostossa käytämme asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä.
- Kirjoitamme lyhyitä ja ymmärrettäviä tekstejä sekä kiinnitämme erityistä huomiota termien ja ilmausten selkeyteen.
- Käytämme selkokieltä tarpeen mukaan.

Laki määrittelee, millä kielillä palvelemme:

- Palvelemme ja tarjoamme tietoa ja asiakirjoja sekä suomeksi että ruotsiksi.
- Huolehdimme saamenkielisten ja viittomakielisten kielellisistä oikeuksista, kuten säännökset edellyttävät.
- Vastaamme asiakkaiden yhteydenottoihin asiakkaan kielellä suomeksi tai ruotsiksi. Ahvenanmaan viranomaisten kanssa käytämme ruotsin kieltä.

Henkilöstömme äidinkielen ja vieraiden kielten taito on hyvä:

- Henkilöstömme äidinkielen ja vieraiden kielten taito on hyvä ja se paranee entisestään, kun sitä päivittää ja käyttää. Vaikka työkielimme on pääasiassa suomi, voimme kannustaa äidinkieleltään ruotsinkielisiä käyttämään työyhteisössämme omaa äidinkieltään.
- Kansainvälisissä virkamiestason tapaamisissa hyödynnämme omaa kielitaitoamme.
- Käytämme sähköisiä sanakirjoja ja terminologisia sanastoja työmme tukena.
- Hyödynnämme myös vieraiden kielten osaamistamme palvellessamme asiakkaitamme.

Nämä auttavat arjessa:

- Selkeä kieli, lyhyet ja ymmärrettävät tekstit vapauttavat resursseja uusiin tehtäviin. Tästä on saatu hyviä kokemuksia mm. Valtiokonttorissa ja Maahanmuuttovirastossa. Valtiokonttorissa korvauspäätösten käsittelyajat lyhenivät ja Maahanmuuttovirastossa asiakaspuheluiden määrä väheni panostamalla selkeään viestintään.
- Valtioneuvoston henkilöstön hyvä äidinkielen ja vieraiden kielten taito on vahvuus, jota entisestään vahvistetaan osaamista kehittämällä ja nostamalla kielitaito esiin rekrytoinneissa. Henkilöstöä kannustetaan kehittämään kielitaitoaan ja käyttämään itselle vierasta kieltä aina, kun se on mahdollista.
- Terminologinen sanastotyö selkeyttää viestintää. Käsitteitä ja niiden välisiä suhteita analysoiden sovitaan termien käytöstä ja siitä, mitä termeillä tarkoitetaan. Sanastotyötä tarvitaan mm. säädösvalmistelussa ja tietojärjestelmien semanttisen yhteentoimivuuden edistämiseksi. Monikielisen sanastotyön tulokset yhtenäistävät käännöksiä ja nopeuttavat kääntämistä.
- Selkokieltä käyttämällä voidaan kerralla huomioida kaikki keskeiset lukijaryhmät. Suomessa on noin puoli miljoonaa selkokieltä tarvitsevaa ihmistä (Selkokeskus 2014). Heitä on erityisesti maahanmuuttajataustaisissa henkilöissä, vanhusväestössä ja monissa vammaisryhmissä. Selkokieli edistää yhdenvertaisuutta ja tukee maahanmuuttajaväestön kotoutumista Suomeen.

- Kääntäminen ja termityö ovat kiinteä osa kaikkien keskeisten asiakirjojen laatimisprosessia. Myös nimien suunnitteluun on kiinnitettävä huomiota ja varattava riittävästi aikaa.
- Valtioneuvoston poliittinen johto ja virkamiesjohto edistävät omalla toiminnallaan eri kieliryhmien yhdenvertaista kohtelua.

4 Osaamisen kehittäminen

Kielellisten periaatteiden ja linjausten toteutuminen edellyttää monipuolista osaamista. Kantava lähtökohta on jokaisen virkamiehen henkilökohtainen vastuu oman osaamisensa ajan tasalla pysymisestä ja kehittymisestä. Esimiesten tehtäviin puolestaan kuuluu osaamisen kehittämisen ohjaus ja tuki. Valtioneuvostotasolla osaamisen johtamisen ja kehittämisen vastuu jakautuu valtioneuvoston kanslian ja ministeriöiden kesken. Valtioneuvoston kanslia päivittää strategiset osaamisen kehittämisen linjaukset ja painopisteet yhteistyössä ministeriöiden kanssa. Näiden valintojen perusteella ohjataan yhteistä koulutustarjontaa.

5 Säädösten ja valtiosopimusten kieli

5.1 Lainsäädännössä ja lainvalmistelussa käytetään suomea ja ruotsia

Perustuslain ja kielilain mukaan lait säädetään ja julkaistaan suomen ja ruotsin kielillä. Kielilaisissa tarkennetaan lainsäädännössä sekä yleisessä tiedottamisessa käytettävät kielet. Myös asetukset ja viranomaisten määräykset julkaistaan molemmilla kansalliskielillä. Lainvalmisteluun liittyvät komiteoiden, toimikuntien ja työryhmien mietinnöt laaditaan yleensä suomeksi. Julkaisuun on kuitenkin liitettävä ruotsinkielinen tiivistelmä sen keskeisestä sisällöstä. Myös ehdotetut laki- tai asetustekstit on jo valmisteluvaiheessa aina julkaistava kokonaisuudessaan suomeksi ja ruotsiksi.

Asianosaisen ministeriön harkinnan mukaan mietintö on suomenkielisen version ohella julkaistava kokonaisuudessaan ruotsin kielellä, jos siihen sisältyvillä ehdotuksilla on huomattava merkitys ruotsinkieliselle väestölle. Jos mietinnöllä on merkitystä pääasiassa ruotsinkieliselle väestölle tai Ahvenanmaan maakunnalle, se voidaan julkaista ruotsiksi siten, että julkaisuun liitetään suomenkielinen tiivistelmä ja säädösehdotus.

Valtioneuvoston ruotsin kielen lautakunta antaa ohjeita ja suosituksia ruotsinkielisestä säädöskielestä. Valtioneuvoston kanslia on julkaissut vuonna 2017 *Svenskt lagspråk i Finland* -käsikirjan (Slaf) ohjeena kääntäjille, laintarkastajille ja lainvalmistelijoille. Slaf 2017 löytyy Finlexistä ja valtioneuvoston julkaisuarkistosta. Ohje päivitetään noin viiden vuoden välein. Valtioneuvoston ruotsin kielen lautakunta kerää jatkuvasti tietoa päivittämistarpeista ja antaa suosituksia ruotsinkielisestä säädöskielestä. Lautakunta julkaisee suositukset 3–4 kertaa vuodessa ilmestyvässä *Språkråd*-julkaisussa. Lautakunnan toiminnasta ja *Språkråd*-julkaisusta on tietoa valtioneuvoston kanslian verkkosivuilla.

Oikeusministeriö on antanut helmikuussa 2012 ohjeistuksen ministeriöiden säädösvalmistelijoille ja EU-asioita hoitaville virkamiehille koskien Ahvenanmaan tiedonsaantia (Ohjeita ministeriöiden valmistelijoille Ahvenanmaan asema säädösvalmistelussa ja EU-asioissa, 8/2012). Ohjeita tulee noudattaa valtioneuvoston säädösvalmistelussa ja EU-asioden valmistelussa sekä kansainvälisistä sopimuksista neuvoteltaessa ja niitä voimaan saatettaessa. Niiden tarkoituksena on turvata, että Ahvenanmaan itsehallintojärjestelmä valtiollisena järjestelmänä toteutetaan moitteettomasti ja hyvän hal-

linnon periaatteiden mukaisesti. Vastuuvirkamiehen tulee selvittää, onko asialla sellaisia liittymäkohtia Ahvenanmaan itsehallintoon, jotka edellyttävät yhteydenottoa ja asiakirja-aineiston toimittamista maakunnan viranomaisille. Yhteydenotto tapahtuu maakunnan viranomaisten virkakielellä, ruotsin kielellä. Myös asiakirjat käännetään tarvittavilta osin ruotsin kielelle.

5.2 Saamelaisia erityisesti koskevat säädökset ja valtiosopimukset

Saamen kielilain mukaan saamelaisia erityisesti koskevat lait ja muut säädökset sekä valtiosopimukset ja muut Suomen säädöskokoelmassa julkaistavat asiakirjat ja tiedonannot julkaistaan valtioneuvoston tai asianomaisen ministeriön niin päättäessä myös saamenkielisinä käännöksinä. Sama koskee ministeriön tai valtion muun viranomaisen määräyskokoelmassa julkaistavia määräyksiä, ohjeita, päätöksiä ja tiedonantoja.

Ministeriössä taikka valtion komiteassa, työryhmässä tai niihin rinnastettavissa toimielimissä valmistellut ja julkistettavat lakiehdotukset ja mietinnöt tai niiden tiivistelmät julkaistaan ministeriön niin päättäessä myös saamen kielellä, jos ne erityisesti koskevat saamelaisia tai jos siihen muuten on erityistä syytä.

5.3 Englanninkieliset säädökset

Säädösten kääntämisestä vieraille kielille ei ole säädetty kansallisessa lainsäädännössä. Tarve kääntää säädöksiä esimerkiksi englanniksi kumpuaa Suomea koskevista kansainvälisistä velvoitteista ja sopimuksista sekä siitä, että Suomi on kansainvälisten järjestöjen ja Euroopan unionin jäsen.

Hallituksen esityksiä ei käännetä englanniksi eikä muille vieraille kielille. Vahvistettuja säädöksiä käännetään ministeriöiden tarpeen mukaan.

Englannin säädöskäännöksistä yli 10-sivuiset (käännössivu on 1 560 merkkiä välilyönteineen) käännöspyyntöt käännetään pääsääntöisesti ulkoisilla palveluntuottajilla. Englannin säädöskäännökset tarkastetaan yhteistyössä toimeksiantajien kanssa. Tarkastamista koordinoi VNHY:n käännös- ja kielitoimialan vieraiden kielten yksikkö.

Käytännön ohjeistusta kääntäjille säädösten kääntämisestä englanniksi annetaan valtioneuvoston kanslian oppaassa Säädösten kääntäminen englanniksi ja valtiosopimusten suomentaminen (valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 9/2017).

6 Eduskunnan informoinnissa käytettävät kielet

Eduskunnan informointiin liittyvät asiakirjat, kuten U-kirjelmät, pääministerin ilmoitukset, kertomukset, kirjelmät, selonteot, tiedonannot ja vastaukset välikysymyksiin käännetään ruotsin kielelle (perustuslaki 51 §). Kansanedustajien kirjallisten kysymysten vastaukset käännetään ruotsin kielelle.

Osa edellä mainituista asiakirjoista käännetään myös englannin kielelle kansainvälisiä käyttöyhteyksiä varten.

Pääsäännön mukaan kaikki valtioneuvoston yleisistunnon kautta eduskuntaan kulkevat asiakirjat käännetään ruotsin kielelle. Suoraan ministeriöistä eduskuntaan toimi-

tettavia asiakirjoja, kuten E-kirjelmia, ei eduskunnan vakiintuneen käytännön mukaan käännetä ruotsin kielelle.

7 Käännöstarpeiden tunnistaminen ja ennakointi

Kääntäminen on olennainen osa säädösvalmistelua ja erilaisten muiden asioiden valmistelu-, päätöksenteko- ja viestintäprosessia. Valtioneuvoston käännöspalveluiden tarve onkin 70 000–100 000 käännössivua vuodessa. Ulkoiset palveluntuottajat tuottavat noin puolet käännössivuista.

Käännös- ja kielitoimiala johtaa omaa toimintaansa ja suunnittelee ostopalveluiden käyttöä tavoitteena organisoida työt mahdollisimman joustavasti asiakkaiden tarpeet huomioiden. Käännös- ja kielitoimialan yksiköt käyvät säännöllisesti toimeksiantajakeskusteluja ministeriöiden kanssa. Lisäksi käännösasioista tiedotetaan mm. valtioneuvoston intranetissä sekä ministeriöissä säädösvalmistelijoiden koulutus- ja infotilaisuuksissa.

7.1 Ruotsin säädöskääntäminen

Kääntäminen on kiinteä osa säädösvalmistelua. Valtioneuvoston yhteisessä säädösvalmisteluprosessissa tulee huomioida kääntäminen sekä termi- ja nimityö ja varata niille riittävästi aikaa. Käännöksen valmistuttua pitää varata aikaa myös käännöksen huolelliseen läpikäyntiin. Esittelijä vastaa esityksensä ruotsinkielisestä käännöksestä.

Valtioneuvoston kanslia on antanut määräyksen hallituksen esitysten käännettämisestä (VNK/1358/31/2015). Määräyksessä korostetaan, että esittelijän tulee olla mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteydessä VNHY:n käännös- ja kielitoimialan ruotsin kielen yksikköön, jotta käännökselle varataan riittävästi aikaa yksikön työsuunnitelmassa.

Jotta säädöskäännökset valmistuvat ministeriöiden toivomissa aikatauluissa, säädösvalmistelun suunnitelmallisuutta valtioneuvostotasolla tulee nykyisestäään parantaa. Hallituksen esityksiä koskevan lainsäädäntösuunnitelman tulee olla nykyistä pitkäjänteisempi, jotta se palvelee säädöskääntämisen ennakointia.

Myös valtiosopimusten neuvotteluprosessissa ja sopimusten voimaansaattamisessa on huomioitava kääntäminen. Suomenkielinen versio valtiosopimuksista on pääsääntöisesti saatavilla valtioneuvoston päätöksentekojärjestelmässä (PTJ) ennen hallituksen esitysvaihetta.

Käännösaikataulua laskettaessa lähtökohtana on esittelypäivä. Käännökset pyritään pääsääntöisesti toimittamaan toimeksiantajan toivomana ajankohtana. Toimeksiantajien kanssa on kuitenkin ajoittain neuvoteltava käännösaikatauluista, sillä toimeksiantajan kääntämiselle varaama aika on usein liian lyhyt. Ennakoon ilmoitetut esitykset käännetään yleensä ennen ilman ennakoilmoitusta saapuneita esityksiä. Poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa käännösresurssit eivät riitä kaikkien samalla toimitusaikataululla saapuvien hallituksen esitysten kääntämiseen, priorisoinnin ratkaisee tapauskohtaisesti valtioneuvoston kanslia.

Ministeriöiden tulee huolehtia hanketietojen kokoamisesta ja julkaisemisesta Valtioneuvoston hankeikkuna -palvelussa. Hankeikkunan lainsäädäntöhankkeita koskevaa osuutta kehitetään siten, että se palvelee myös säädöskääntämistä ja sen ennakointi-

tia. Hankeikkuna toimii kääntämisen ennakkoinnin apuvälineenä myös valtiosopimusten voimaansaattamista koskevien hallituksen esitysten osalta.

7.2 Ministeriöiden ydintoiminnan kannalta tärkeät asiakirjat

Ministeriöiden ydintoiminnan kannalta tärkeät asiakirjat, kuten hallitusohjelma, politiikka-ohjelmat, julkisen talouden suunnitelmat, toimeenpanosuunnitelmat, katsaukset, hallituksen strategia-asiakirjat ja valtioneuvoston periaatepäätökset ovat valtioneuvoston keskeisiä asiakirjoja, jotka usein ovat laajoja ja sisällöltään monimuotoisia. Näiden asiakirjojen käännoisaikataulut ovat pääsääntöisesti tiukkoja.

Ydintoiminnan kannalta tärkeät asiakirjat käännetään aina ruotsiksi ja usein myös englanniksi. Englanninkielisen käännöksen tarve tulisi arvioida jo valmistelun alkuvaiheessa, ja ennakkotieto tulevasta käännöstoimeksiannosta antaa VNHY:n käännös- ja kielitoimialan vieraiden kielten yksikölle. Samalla tulisi arvioida, riittäisikö englanniksi esim. tiivistelmän tai tiettyjen kohtien kääntäminen.

Hallituksen vaihdoksen tai ministerivaihdoksen yhteydessä käännetään ministereiden sidonnaisuusilmoitukset ruotsin kielelle. Ministereiden ansioluettelot käännetään ruotsin ja englannin kielille.

7.3 Viestintä

Valtionhallinnon viestintäsuositus (valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 14/2016) edellyttää, että viestintä on kielellisesti tasapuolista. Viranomaisten tuottaman keskeisen aineiston on oltava saatavilla sekä suomeksi että ruotsiksi. Saamenkielisten ja viittomakielisten kielelliset oikeudet sekä yleiskieltä yksinkertaisemmän viestinnän tarve tulee myös huomioida viestinnässä.

Käännös- ja kielitoimialalle tulee ministeriöistä noin 12 000 käännöstoimeksiannosta vuodessa. Näistä valtaosa koskee erilaisia viestinnän käännöksiä ruotsiksi, englanniksi ja osin myös venäjäksi. Jotta käännöspalvelut voidaan hoitaa asiakkaiden toivomassa aikataulussa ja laajuudessa, pitää viestinnän suunnitelmallisuutta valtioneuvostotasolla parantaa.

Viestintäyksiköt vievät viikoittaiset käännöstarpeensa valtioneuvoston sisäiseen viestintäkaleriiniin Uutislukkariin. Lisäksi erityisesti laajemmissa käännöstöissä, kuten ulkoisia verkkosivuja uudistettaessa, viestintäyksiköt ottavat hyvissä ajoin yhteyttä käännös- ja kielitoimialaan.

Valtioneuvoston kanslia on antanut ohjeen valtioneuvoston ajankohtaisviestinnän tekstien kääntämisestä ja käännöstarpeiden ennakkoinnista (VNK/1135/31/2016). Oikeusministeriö on antanut suosituksen viranomaisten verkkosivujen sisällöistä suomeksi ja ruotsiksi, Käytännön ohjeita kielilainsäädännön soveltamiseksi verkkopalveluissa (OM 7/58/2015).

Käännös- ja kielitoimiala käy säännöllisesti toimeksiantajakeskusteluja viestintäyksiköiden kanssa yhteistyön kehittämiseksi.

7.4 Muut käännökset

Ministeriöt käännättävät myös paljon muitakin asiakirjoja eri kielille. Käännös- ja kielitoimiala pyrkii vastaamaan kasvavaan kysyntään yhteistyössä ulkoisten palveluntuottajien kanssa. Ruotsin, englannin ja venäjän käännöksiä tehdään sisäisten kääntäjien voimin ja osa hankitaan ostopalveluina. Kaikkien muiden kielten käännökset teetetään ulkopuolisilla kääntäjillä. Tämä tulee ottaa huomioon myös käännösaikatauluisa.

Vieraiden kielten käännöspalveluita tarvitsevien tulee myös aina harkita, mikä käännettävässä tekstissä on vieraskielisen lukijan kannalta olennaista. Esimerkiksi pelkääntään verkkosivuilla julkaistavista puheista ja pitkistä raporteista suositellaan käännettäväksi vain osa.

Virkamiehiä rohkaistaan käyttämään työssään aktiivisesti ruotsia ja englantia sekä kirjoittamaan mahdollisuuksiensa mukaan esim. esitysaineistoa itse ruotsiksi ja englanniksi. Käännös- ja kielitoimiala vastaa vain tärkeiden esitysten ja harvinaisten kielten kääntämisestä ja kielenhuollosta.

Korkean tason virallista kirjeenvaihtoa lukuun ottamatta ministeriöt pyrkivät hoitamaan kirjeenvaihtonsa itse ruotsiksi ja englanniksi. Käännös- ja kielitoimiala tarjoaa tarvittaessa kielineuvontaa ja tukea ruotsiksi tai englanniksi kirjoittamiseen. Käännettäväksi tai kielentarkastettavaksi toimitettavaan kirjeeseen tulee liittää mukaan kaikki siihen liittyvä aineisto (esim. linkki aiheesta kertoville sivuille tai kirje, johon vastataan). Kansalaiskirjeiden osalta toimeksiantaja ilmoittaa, riittääkö kirjeen sisällön referointi vai halutaanko tarkka käännös.

Virkamiesten työtodistuksia ja ansioluetteloita ei pääsääntöisesti käännetä.

8 Tulkkaus

Valtioneuvoston hallintoyksikön käännös- ja kielitoimialalla työskentelevät venäjän kääntäjät tarjoavat venäjän konsekutiivi- eli peräkkäistulkkauspalveluita ministereille, ministeriöille ja tasavallan presidentille. Venäjän kääntäjät tulkkauvat kielisuunnissa suomi–venäjä, venäjä–suomi ja poikkeustapauksissa englanti–venäjä.

Tulkkauksessa on kyse asiantuntijapalvelusta, ja sen onnistuminen parhaalla mahdollisella tavalla edellyttää yhteistyötä tulkkauksen tilaajan ja tulkin välillä – sekä tilaisuuden valmistelun aikana että itse tilaisuudessa. Jotta yhteistyö olisi sujuvaa, tulkkauksen tilaajien kannattaa tutustua ennakkoon valtioneuvoston yhteisessä intranetissä olevaan tulkkausta koskevaan ohjeistukseen.

Tulkkausta tilattaessa tulee ilmoittaa kaikki tilaisuuden tulkkaustarpeet (esim. tulkkaus lounaan tai illallisen aikana), jotta voidaan arvioida, tarvitaanko tilaisuuteen useita tulkkauksia. Tulkkauksen tilaava ministeriö maksaa ja hoitaa tulkin matkat sekä kaikki matkoihin liittyvät kustannukset.

Venäjän konsekutiivitulkkausta lukuun ottamatta ministeriöt hankkivat tarvitsemansa tulkkaukspalvelut itsenäisesti. Tulkkaukspalvelujen tilaamisesta saa ohjeita valtioneuvoston yhteisestä intranetistä.

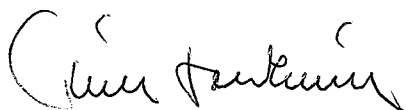
9 Kieliaineistojen jakaminen

Valtioneuvoston kanslia edistää kieliteknologian kehittämistä antamalla valtioneuvoston tekstien kääntämisessä ja toiminnassa syntyviä kielivaroja tutkimuksen käyttöön silloin, kun on kyse julkista tietoa sisältävistä aineistoista.

10 Valtioneuvoston kieli- ja käännöslinjauksia tukevat kehittämistoimenpiteet

Valtioneuvoston kieli- ja käännöslinjauksia tukevilla kehittämistoimenpiteillä 2017–2020 (liite 1) edistetään tämän ohjeen tavoitteiden toteutumista. Keskeisimmät kehittämistoimenpiteet liittyvät hyvän virkakielen edistämiseen, monikieliseen sanastotyöhön ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Valtioneuvostossa huolehditaan ministeriöiden henkilöstön äidinkielen ja vieraiden kielten osaamisesta järjestämällä keskitettyä kielikoulutusta.

Käännös- ja kielitoimiala seuraa kehittämistoimenpiteiden toteutumista.

Timo Lankinen
Alivaltiosihteeri

Kaija Uusisilta
Toimialajohtaja

- Liitteet Toimintasuunnitelma valtioneuvoston kieli- ja käännöslinjauksia tukeviksi kehittämistoimenpiteiksi vuosille 2017–2020
- Jakelu Ministeriöt, VNK:n istuntoyksikkö, VNK:n viestintäosasto, VNHY:n käännös- ja kieli-toimiala